

9. b

SREČKO KOSOVEL: KONS 4

Preberi pesem v berilu. V zvezek jedrnato odgovori na spodnja vprašanja.

1. Katere svetovno znane dogodke in osebe omenja pesnik v pesmi?
2. Med katerima letoma (približno) so se ti dogodki zgodili?
3. Kakšna je po pesnikovem mnenju razlika med velikimi in malimi ljudmi?
4. Koga pesnik kritizira? Na čigavi strani je?
5. Kakšen je svet? Kako se pesnik v njem počuti?
6. Do katerega verza pesnik omenja le svetovni nered? Izpiši prvi verz, v katerem omeni tudi sebe.
7. Je pesem pripovedna ali izpovedna? Svoj odgovor utemelji.
8. Ali pesnik tak svet želi spremeniti ali ga le nemočno opazuje? Svoj odgovor potrdi z besedami iz pesmi.
9. Kaj je sporočilo pesmi?
10. Opazuj tudi ritem pesmi. So povedi kratke in odrezane ali dolge? Na kaj te povedi spominjajo? (Spomni se na medije.)
11. Odloči se za ustrezna odgovora.
Kitica a) je svobodna. b) ni svobodna.
Verz je a) stalni/predpisan. b) svobodni.
12. Ali je v pesmi veliko pesniških sredstev? Poglej si 21. verz. Kako imenujemo pesniški sredstvi, ki se pojavita v njem?
13. Poglej, iz česa je pesem sestavljena. Samo iz besed? Iz česa še? Je to za pesem običajno?

Prebral si KONSTRUKTIVISTIČNO pesem. V berilu si preberi, kaj je značilno za konstruktivistično pesem. PAZI, srečal si se z novim izrazom, zato modro obarvano besedilo zapiši v zvezek.

Značilnosti KONSTRUKTIVISTIČNE PESMI so:

– sestavljena/konstruirana je iz besed, črk, kratic, števil, (matematičnih) znakov, kemijskih formul ...,

– zdi se, kot da je sestavljena iz časopisnih naslovov (kratke, odrezane povedi),

– v njej je veliko besed iz industrijskega in tehničnega sveta, malo pesniških sredstev,

– posamezni verzi so samostojni (kot nizanje kratkih povedi), a ko jih sestaviš oz. konstruiráš, skupaj sestavljajo celoto,

– podobna je tudi »pesem lepljenka«, saj besede lahko izrežeš iz časopisov/revij, jih razporediš po listu papirja v obliki česa in tako iz posameznih delov nastane nova celota.

V berilu si ob Kosovelovi pesmi *Pa da bi znal* in v priročniku *Dober dan, književnost* (str. 91) preberi vse o pesniku Srečku Kosovelu, njegovem življenju in delu. Avtorja je potrebno pregledno poznati, zato v priročniku podčrtaj bistvene podatke in si avtorja odključaj, kot si tega vaje.

V priročniku na strani 116 si preberi miselni vzorec o obdobju **ekspresionizma**.

Dodatna naloga:

Še sam bodi pesnik. Poskusi napisati konstruktivistično pesem ali sestaviti »pesem lepljenko« s tematiko, ki bo prikazovala podobe sodobnega, današnjega sveta.

Podobne pesmi lepljenke smo delali že na začetku šolskega leta (na temo Tivoli). Imaš dve možnosti:

a) Pesem napiši po vzoru pesmi Kons 4 (o dogodkih, ki so značilni za naš/današnji čas ...).

b) Iz časopisov ali revij izstrizi različne besede/besedne zveze/naslove in jih razporedi po listu papirja. Besede naj bodo različnih oblik, barv, velikosti, lahko dodaš tudi znake, kratice, številke, formule ... (upoštevaj značilnosti konstruktivistične pesmi). Nekaj zamisli lahko najdeš na spletu, če v brskalnik vtipkaš ključne besede *kons pesem lepljenka* in si ogledaš slike.

Napisano pesem mi pošlji po elektronski pošti ali na Lo.Polis (lahko jo tudi fotografiraš in dodaš kot priponko).

Rešitve:

1. Gre za čas po 1. svetovni vojni (1918–1925), zato omenja: znanstvenika Einsteina (ki je bil Jud), nacizem, kršenje človekovih pravic, proteste kitajskih študentov, menjavanje vlad v Kraljevini SHS, španske, francoske in maroške upore proti diktatorjem ...
2. Med 1918 in 1925 (Kosovel se je rodil leta 1904 in v pesmi omenja, da je star 21 let).
3. Veliki ljudje: imajo oblast, živijo po svojih zakonih (oz. se jim ni treba držati zakonov) ipd. Mali ljudje: to je navaden človek, ki se mora držati zakonov, upoštevati vsak paragraf, drugače je kaznovan.
4. Kritizira velike ljudi/oblastnike, ki terorizirajo v imenu oblasti. Pesnik je na strani malih, navadnih ljudi.
5. Svet je nečloveški, nasilen, v njem vladata moč in teror. Takšen svet si želijo oblasti, ki zapirajo in izganjajo sebi nevarne ljudi. Pesnik se v takem svetu ne počuti dobro, a oblastnikom se ne pusti, ne čaka križem rok, ampak bi tak svet rad spremenil (je revolucionar).
6. Do vključno 17. verza. Prvi verz, v katerem omeni sebe: »21 let sem bil zaprt.«
7. Pesem je izpovedna ali lirski, saj pesnik izraža svoje mnenje o svetovnih dogodkih in razmerah ter jih kritizira.
8. Pesnik tak svet želi spremeniti; ne pusti se streti, je trd, uporen (dekle pa bi jokalo); upira se, protestira, je aktivist in revolucionar.
9. Sporočilo pesmi, npr.: Vladajoči želijo svet ukrojit po svojih željah in interesih, zato odstranjujejo vse ljudi, ki so jim napoti (znanstvenike, mislece, študente ...), nanje pritiskajo z vojsko, policijo, zakoni – a oblastnikom se ne smemo pustiti, tak svet moramo spremeniti.
10. Povedi so kratke in odrezane. Povedi spominjajo na naslove iz časopisov.
11. Kitica in verz sta svobodna/nista predpisana, kar je povezano tudi z vsebino.
12. V pesmi ni veliko pesniških sredstev, jezik je zelo običajen, nepesniški. 21. verz: »Hej, ljubica, ti bi jokala?« Ogovor/nagovor (ogovarja ljubico), govorniško/retorično vprašanje (prepoznamo po vprašalni povedi, pesnik pa ne pričakuje odgovora).
13. Pesem je sestavljena iz besed, črk, znakov, števil. To je za pesem nenavadno.